

TEZĂUR LITURGIC
12 DECEMBRIE
SF. IUSTIN POPOVICI

VIAȚA
SF. IERARH
SPIRIDON,
EPISCOPIUL
TRIMITUNDEI
CIPRULUI

BELGRAD, 1977

Архимандрит ЈУСТИН Поповић ЖИТИЈА СВЕТИХ

12. ДЕЦЕМБАР ЖИТИЈЕ СВЕТОГ ОЦА НАШЕГ СПИРИДОНА ЧУДОТВОРЦА, епископа Тримитунтског

ПОСТОЈБИНА овог чудесног Спиридона беше острво Кипар.[1] Син простих родитеља, земљорадника, он и сам беше прост, смирен и врлински. Од детињства он беше пастир овцама. Ожени се у младости, и имађаше деце. Вођаше он чист и богоугодан живот, подражавајући Давида у кротости, Јакова у простосрдачности, Авраама у гостољубљу. После не много година њему умре жена, и он стаде још слободније и усрдније служити Богу добрим делима, сву своју имовину трошећи на збрињавање странаца и исхрану ништих. Живећи на такав начин у свету, он толико угоди Богу, да се удостоји од Њега дара чудотворства: он исцељиваше неизлечиве болести и речју изгоњаше ђаволе из људи. Због тога он би постављен за епископа града Тримитунта у време цара Константина Великог и сина му Констанција.[2] И на епископском престолу он продужи чинити

велика и дивна чудеса.

Једном на острву Кипру би бездаждије и велика суша, иза које настаде глад, иза глади помор, и мноштво људи умираше од глади. Небо се затвори, и беше потребан други Илија, или сличан њему, да молитвом својом отвори небо. И такав се показа свети Спиридон: јер он, видећи невољу која снађе људе и родитељски жалећи оне који умираху од глади, усрдно се помоли Богу, и небо се одмах покри облацима са свих страна, и удари велики дажд на земљу, и не престаде обилно падати неколико дана, док се светитељ поново не помоли Богу, и разведри се. Земља се богато надоји, и даде изобилан род: њиве родише обилато, баште и градине се преливаху од плодова; и после те глади би изобиље велико, молитвама угодника Божјег Спиридона.

Међутим, након неколико година због грехова људских, по допуштењу Божјем, опет настаде глад у тој земљи. И богати житопродавци радоваху се скупоћи, јер имађаху жито скупљано у току неколико година; и отворивши житнице своје почеше га продавати по високој цени. Беше тада у граду Тримитунту један житопродавац, ненасито среброљубив и нештољиво сластољубив. Он у многим местима закупи мноштво жита, пренесе га лађама у

Тримитунт, али га не хте продавати по тадашњој цени пијачној, него га смести у житнице са намером да сачека још страшнији притисак глади, и онда скупље прода жито, и тако што више заради. Када глад постаде готово свеопшта и с дана на дан све јаче мораше људе, овај житопродавац стаде продавати жито по веома високој цени. Утом к њему дође један сиромашак, просећи и молећи га и са сузама клањајући му се: да се смилује на њега и подари му мало жита, да он са женом и децом не би умро од глади. Но немилосрдни и златопоробљени богаташ не хте да се смилује на сиромашка, него му рече: Иди, донеси новац, и добићеш онолико колико будеш платио.

Сиромашак, тетурајући се од глади, оде к светом Спиридону, и кроз плач му исприча своју муку и богаташево немилосрђе. Светитељ му рече: Не плачи! него иди дома, јер Дух Свети каже ми, да ће сутра твој дом бити пун жита, а богаташ ће те молити и даће ти жито забадава.

Сиромашак уздахну и оде дома. А у први сумрак, по наређењу Божјем, удари сраховита киша, и силовита вода поруши многе житнице немилосрдног среброљупца и распесе сво жито. Немилостиви пак житопродавац са својим укућанима трчаше ио целоме граду, позивајући и молећи све да му притекну у помоћ, да не би

од богаташа постао просјак. А сиромашни људи, видевши жито разнесено водом по путевима, стадоше га скупљати, и напунише житом куће своје. Такође обилно накупи себи жита и онај сиромашак, који јуче мољаше богаташа да му удели мало жита. Видећи на себи очигледну казну Божју, богаташ угледавши овога сиромашка поче га молити да накупи себи жита бесплатно колико хоће. – Тако Бог казни богаташа за немилосрђе, и, по пророчанству светитељевом, избави сиромашка од беде и глади.

Један познати светитељу земљоделац дође к том истом немилосрдном богаташу у време те глади, молећи га да му да у зајам жито и обећавајући да ће му га у време жетве вратити са великом каматом. Богаташ, поред житница оборених поплавом, имађаше још и друге житнице пуне жита. Али он, првим својим губитком не уразумивши себе и не излечивши себе од тврдичлука, испољи своје немилосрђе и према овом паћенику, па чак не хте ни да слуша његову усрдну молбу, него му рече: Без новаца нећеш добити од мене ниједно зрно.

Чувши то, јадни земљоделац заплака и оде к светитељу Божјем Спиридону, и каза му своју муку. Светитељ га утеши и отпусти кући. Но сутрадан изјутра он сам оде к земљоделцу и

однесе му не мали грумен злата, не говорећи му откуда му злато. Предавши земљоделцу то злато, он му рече: Носи, брате, ово злато оном богатом житопродавцу и дај му га у залог, а он нека ти за то да онолико жита колико ти је потребно за прехрану. Када пак стигне жетва и у тебе буде у изобиљу жита, ти онда откупи овај залог и опет га донеси мени.

Убоги земљоделац узне из светитељевих руку злато и хитно оде к богаташу. Када златољубиви богаташ угледа злато, обрадова се, и одмах даде сиромасу у зајам жита колико му беше потребно. А када стиже жетва и берићет се показа добар, и несташе глади, земљоделац тај однесе са великом каматом жито богаташу, узне од њега злато заложено код њега, и однесе га с благодарношћу светом Спиридону. Светитељ узне злато и крену у своју градину заједно са земљоделцем, рекавши му: Хајде, брате, са мном, да заједно вратимо ово Ономе који нам је милосрдно дао у зајам. – А кад са земљоделцем уће у градину, он положи злато покрај ограде, подиже очи к небу и кликну: Господе мој Исусе Христе, Ти вољом Својом све ствараш и претвараш! Ти си некада пред очима цара Египатског Мојсијев штап претворио у змију,^[3] – нареди и сада овоме злату, које Ти раније претвори из животиње, да се поново

претвори у свој првобитни облик, да би и овај човек сазнао колико Ти промишљаш о нама и самом стварношћу научио се ономе што је речено у Светом Писму: „Господ чини све што хоће“ (Псал. 134, 6)

Када се светитељ тако мољаше, злато одједном доби животну силу и поче се кретати претворивши се у змију и гмизећи. – Тако дакле, на светитељеву молбу змија се најпре претвори у злато, па затим на чудесан начин из злата опет постаде змија. Гледајући ово чудо, земљоделац дрхташе од страха, па павши на земљу говораше да је недостојан таквог чудесног добротинства. Змија пак одгамиза у своју рупу; а земљоделац се пун благодарности врати кући својој, запањен величином чуда учињеног Богом на светитељеве молитве.

Један врлински човек, пријатељ светога Спиридона, би из зависти оклеветан од стране прљавих људи пред градским судијом и посађен у тамницу, а затим и на смрт осуђен без икакве кривице. Дознавши за то, блажени Спиридон пође да пријатеља свог избави од незаслужене смрти. Но у то време догоди се поплава у том крају, и поток који беше на светитељевом путу силно надође, и изливши се из свога корита постаде непрелазан. Међутим чудотворац се опомену како Исус Навин са ковчегом завета по

суху пређе набујали Јордан,[4] па верујући и сада у свемогућство тог истог Бога, рече потоку наређујући му као слози: Стани! тако наређује теби Господар свега света, да ја пређем и спасе се човек ради којег жури. – Чим он то рече, поток тог тренутка стаде, зауставивши течење воде, и отвори суви пут не само светитељу него и осталима који путоваху с њим. Сведоци чуда похиташе к судији и известише га о доласку светитеља и о чуду које учини путем. Чувши то, судија одмах ослободи осуђенога и предаде га светитељу здрава.

Прозорљивим очима својим преподобни виђаше и тајне грехе људске. Тако једном, када се он одмараше од пута код једног странопримца, жена једна која беше телесном страшћу заробљена и тајно чињаше грех с неким човеком, хтеде опрати ноге светитељу. Али он, знајући грех њен, рече јој: Не дотичи ме се, жено! – И то јој он рече, не што се гнушао грешнице и одбацивао је, јер како се може гнушати грешника ученик Господа који је с цариницима и грешницима јео и пио.[5] Не, него он то рече, да би подстакао жену да се опомене грехова својих и да се постиди нечистих помисли и дела својих. А када та жена продужи упорно настојавати да се дотакне ногу светитељевих и опере их, тада светитељ, желећи

да је спасе од погибли, изобличи је с љубављу и кротко, подсећајући је на грехе њене и побуђујући је на покајање. А жена, удивљена и запрепашћена тиме што њена непозната и тајна дела и помисли нису сакривени од прозорљивих очију човека Божија, постиде се и скрушена срца паде к ногама светитељу, мијући их не водом него сузама и отворено исповедајући своје грехе, за које беше изобличена. Она поступи као некада еванђелска блудница, а светитељ, угледајући се на Господа, самилосно јој рече: Не бој се, кћери! опраштају ти се греси; ето си здрава, више не греси.[6] – И од тога часа та жена исправи потпуно живот свој, и, примером својим би многим на корист. Довде се говорило само о чудесима која свети Спиридон почини за живота, а сада ваља обзнанити и ревност његову за веру православну.

За царовања Константина Великог, првог цара – хришћанина, састаде се 325. године у Никеји Први Васељенски сабор, ради оповржења безбожнога Арија, који богохулно називаше Сина Божија створењем а не Творцем свега, и ради озакоњења: исповедати да је Син Божји једносуштан са Богом Оцем. Арија у његовом богохулству подржаваху епископи значајних онда цркава: Јевсевије Никомидијски, Марис

Халкидонски, Теогније Никејски. А поборници православља беху људи, украшени животом и учењем: велики међу светима Александар, који у то време бејаше још презвитер и уједно заменик светог Митрофана, патријарха Цариградског,[7] који због болести не бејаше на Сабору, и славни Атанасије,[8] који још не беше украшен презвитерским чином него као ђакон служаше у цркви Александријској. Ова двојица изазиваху код јеретика нарочито негодовање и завист особито тиме што друге превазилажаху у разумевању истина вере, а још не беху почаствовани епископским чином. Са њима бејаше и велики свети Спиридон, чији живот и боравећа у њему благодат беху кориснији и силнији при убеђивању, неголи говори других, доказивања и красноречивост. Са допуштењем цара, на сабору присуствоваху и грчки философи, звани перипатетици;[9] најистакнутији међу њима подржаваше Арија, и горђаше се својом говорничком вештином, старајући се да исмеје учење православних. Блажени Спиридон, човек нешколован, који је знао „само Христа, и тога распета“ (1. Кор. 2, 2), моли оце да му дозволе да ступи у препирку са тим философом; али свети оци, знајући да је он човек нешколован, сасвим непознат са грчком философијом, забрањиваху

му то. Међутим свети Спиридон, знајући какву силу има вишња мудрост и како је немоћна пред њом мудрост људска, обрати се томе философу и рече: Философе, у име Исуса Христа саслушај што ћу ти рећи. – Философ му одговори: Говори, саслушаћу те.

Светитељ стаде говорити: Један је Бог који створи небо и земљу, и саздаде човека од земље, и устроји Речју Својом и Духом све остало, видљиво и невидљиво; и ми верујемо да та Реч јесте Син Божји и Бог, који сажаливши се на нас заблуделе, роди се од Дјеве, поживе са људима, пострада и умре ради нашега спасења и васкрсе и са Собом саваскрсе род људски; ми чекамо да Он дође и суди свима по правди и узврати свакоме по делима; верујемо да је Он једне природе са Оцем, равне с Њим власти и части. Тако ми то исповедамо без икаквог радозналост испитивања, и ти – не усуђуј се испитивати како све то може бити, јер ове тајне превазилазе твој разум, и далеко превишавају свако људско знање. – Затим, поћутавши мало, светитељ га упита: Не изгледа ли и теби ово тако, философе?

Међутим философ ћуташе као да никада знао није прети се. И не могаше ништа рећи противу светитељевих речи, у којима дејствоваше нека Божанска сила, те се тако испуни речено у

Светом Писму: Царство Божје није у речи него у сили (1. Кор. 4, 20). Најзад философ рече: И ја држим да је стварно све тако како ти кажеш. – Тада старац рече: Онда иди и прими знамење свете вере. – А философ, обраћајући се својим пријатељима и ученицима рече: Чујте ме! Док се препирка водила са мношћем речима, ја сам речима противстављао речи и препирачком вештином надвлађивао их. Али када уместо речи из уста овога старца поче излазити нека сила, речи постадоше немоћне противу ње, пошто човек не може противстати Богу. Стога, ако ко од вас може мислити тако као ја, онда нека поверује у Христа и нека заједно са мношћем последује овоме старцу, кроз чија уста говори Бог.

И философ тај, примивши православну хришћанску веру, радоваше се што у препирци би побеђен од светога старца на своју корист. Радоваху се томе и сви православни, а јеретици бише веома постиђени.

Када се заврши овај Сабор светих Отаца, на коме Арије би побеђен и осуђен, учесници се сви разиђоше, као и свети Спиридон. У то време умре његова кћи Ирина, која време цветне младости своје проведе тако у чистој девствености, да се удостоји Царства Небеског. Међутим к светитељу дође једна жена и кроз плач му исприча, да је она његовој кћери Ирени

дала на чување неки златан накит, но пошто она ускоро умре, то нико не зна где је она оставила тај накит. Свети Спиридон претражи по целој кући накит, али га не нађе. Но видевши женине сузе и ридање светитељ се сажали на њу, па са домашњима својим отиде на гроб своје кћери, и обраћајући јој се као живој кликну: Кћери моја Ирино, где је златни накит што ти је поверен на чување? – Ирина, као пробудивши се од тврдога сна, одговори: Господине мој, сакрих га на том и том месту у кући. – И она тачно указа где је то место. – Светитељ јој онда рече: Сада спавај, кћери моја, док те Господ свих не пробуди при свеопштем васкрсењу. – Све присутне обузе дивљење и страх гледајући ово необично чудо. Светитељ пак пронађе на указаном месту сакривени накит и предаде га тој жени. После смрти Константина Великог царевина се подели на два дела. Источна половина припаде његовом старијем сину Констанцију. Боравећи у Антиохији цар Констанције паде у тешку болест, коју лекари не могаху излечити. Оставивши лекаре, болесни цар притече молитвом к Богу који може исцељивати душе и тела, и усрдно мољаше од Бога исцељење својих бољки. И у ноћном виђењу цар угледа анђела који му показа скуп многих светих епископа, при чему му указа међу њима на двојицу изузетно дивних, који,

изгледало је по свему, беху вође и старешине осталима; притом анђеоло каза цару да једино та два епископа могу исцелити болест његову. Пробудивши се из сна и размишљајући о виђењу, цар се не могаше досетити ко беху та два епископа које он виде: њихова имена и завичај беху му непознати, а један од њих тада још не беше епископ. Дуго време цар беше у недоумици, и најзад по нечијем добром савету он сазва к себи епископе из свих околних градова, и тражаше међу њима она два епископа које виде у виђењу, али их не нађе. Тада он позва к себи епископе у далеко већем броју из далеких и најудаљенијих покрајина, али ни међу њима не пронађе ону двојицу. Напоследку он сазва код себе епископе из целе своје царевине. Такав царев позив, или боље рећи молба, стиже и на острво Кипар блаженом Спиридону, епископу Тримитунтском коме све већ беше откривено Богом односно цара. Свети Спиридон одмах крену на пут к цару, узевши са собом ученика свог Трифилија,^[10] кога цар виде у виђењу заједно са светим Спиридоном и који у то време још не беше епископ. Када стигоше у Антиохију они пођоше у дворца к цару. Блажени Спиридон беше бедно одевен, у рукама имађаше палмов штап, на глави митру, а на грудима му висижаше

глинен судић, као што то беше обичај у житеља Јерусалимских, који су обично у том судићу носили јелеј од светога Крста. Када светитељ у таквом виду улажаше у дворац, један од дворских службеника, богато одевен, помисли да је то неки просјак, насмеја му се, и не дозвољавајући му да уђе удари га по образу. А преподобни, будући незлобив, и памтећи речи Господа Христа,[11] окрену му и други образ. Тада дворски службеник разумеде да је то епископ, и увидевши свој грех, смирено замоли епископа за опроштај, и доби га.

Када светитељ уђе код цара, цар га одмах познаде, пошто га управо таквога виде у сну. И уставши, цар приђе к слози Божијем и поклони му се, молећи га са сузама да се помоли Богу за њега и исцели га од болести. Свети Спиридон се дотаче главе цареве, и цар одмах оздрави; и радоваше се своме исцељењу, које доби молитвама светитељевим. И указа цар велике почести светитељу, и проведе с њим у радости сав тај дан, засипајући изузетним поштовањем и љубављу свог доброг лекара.

За то време Трифилије се веома дивљаше царском сјају, лепоти дворца, великашима који стајаху пред царем који сећаше на престоу, и свуколиком чудесном и златастом изгледу, и вештом служењу слугу, раскошно одевених.

Свети Спиридон га упита: Чему се дивиш, брате? Еда ли царска велељепност и слава чине цара праведнијим од других? Еда ли цар не умире као и сваки просјак, и бива погребен? Еда ли он неће подједнако са другима предстати Страшноме Судији? Зашто ти оно што је пролазно цениш као да је непролазно? И зашто се дивиш ономе што је ништавно, када треба свом душом искати оно што је невештаствено и вечно, љубити непролазну славу небеску?

Преподобни даде многе поуке и самоме цару: да има у памети добротинства Божија, да и сам буде добар према поданицима својим, да буде милосрдан према онима који греше, да буде благонаклон према молиоцима, да буде дарожљив према потребитима, и да свима буде као отац, пун љубави и добар и милосрдан, јер ко тако не царује, треба га звати не цар него мучитељ. Напоследку светитељ наложи цару да строго држи и чува правила и обичаје побожности, нипошто не примајући ништа што је противно Цркви.[12]

Цар, хотећи да заблагодари светитељу за своје исцељење његовим молитвама, нуђаше му много злата, али он одбијаше да прими, говорећи: Није лепо, царе, узвраћати мржњом за љубав, јер то што сам ја учинио за тебе јесте љубав. Оставити дом, препловити толику пучину морску,

претрпети жестоке зимске мразеве и силовите ветрове, зар то није љубав? И за све то зар да примам као уздарје злато, које је узрок свакоме злу и лако погубљује сваку правду?

Тако говораше светитељ, не желећи примити ништа. Но на велике и упорне молбе цареве он пристаде: да злато само прими од цара, али да га не држи код себе. И примивши злато, светитељ га одмах раздаде сиротињи.

Осим тога, по савету овог светитеља, цар Констанције ослободи данка свештенике, ђаконе и све клирике и службенике црквене, сматрајући да не доликује да служитељи Бесмртнога Цара дају данак смртноме цару. Раставши се с царем и враћајући се у свој завичај, светитељ би на том путу примљен у кућу од неког христољупца. Ту к њему дође једна жена незнабошкиња која не умејаше говорити грчки. Она донесе на рукама свог мртвог сина, и горко плачући положи га крај светитељевих ногу. Нико не знађаше њен језик, али саме сузе њене сведочаху да она моли светитеља да васкрсне мртво чедо њено. Међутим светитељ, избегавајући ташту славу, одбијаше да то учини. Но, будући жалостиван, он подлеже горком ридању матере и упита свога ђакона Артемидота: Шта да радимо, брате? – Овај одговори: Зашто ме питаш, оче? Шта ћеш друго

радити сем да призовеш Христа Животворца, који је тако много пута испунио твоје молитве. Јер када си исцелио цара, зар ћеш одбацити ниште и убоге?

Још јаче подстакнут на милосрђе овим добрим саветом, светитељ се расплака, и преклонивши колена усрдно се помоли Господу. И Господ, који преко пророка Илије и Јелисеја поврати живот синовима удовице Сарептске и Соманићанке,[13] услиши и молитву угодника Свог Спиридона и поврати дух живота у незнабожачко детенце, које оживевши одмах поче плакати. А мајка, угледавши своје дете живо, од силне радости паде мртва. Јер људи умиру не само од силне патње и превелике жалости него и понекад од превелике радости. Тако, ова жена умре од радости, а гледаоце њене смрти, после неочекиване радости њихове због васкрсења детенцета, вргну у неочекивану жалост и сузе. Тада светитељ опет упита ђакона: Шта да радимо? – Ђакон понови свој пређашњи савет. И светитељ опет прибеже молитви: подигавши очи к небу и узневши ум к Богу, он се мољаше Ономе који удахњује дух живота у мртве и једним хтењем Својим све и сва измењује. Затим он рече покојници лежавшој на земљи: Устани и стани на ноге своје! – Она устаде, као пробудивши се из сна, и узе у руке

свог живог синчића. Тада светитељ запрети жени и свима присутнима, да никоме не причају о овоме што се збило. Тек после светитељевог престављења ђакон Артемидот објави ово вернима, да се не би прећутале величине и силе Божје, јављене кроз великог угодника Божјег Спиридона.

Када се светитељ врати кући, к њему дође један човек са жељом да из стада његовог купи сто коза. Светитељ наложи купцу да уговорену цену исплати и онда узме козе. Купац одброја новац за деведесет и девет коза, а утаји за једну, мислећи да светитељ неће то приметити, који у простодушности својој беше далеко од сваке житејске бригае. Када они обојица одоше у тор, светитељ наложи купцу да узме онолико коза за колико је платио. Купац издвоји сто коза, и истера их из тора. Но једна од њих, као да је разумна и добра робиња, знајући да је господар њен продао није, брзо се врати и утрча у тор. Купац је опет узме и вуцијаше је за собом, но она се истрже и поново побеже у тор. Тако се трипут коза отимаше из његових руку и бегаше у ограду, а он је силом одвлачаше, па је најзад натовари на своја рамена и понесе својој кући; но коза силно вречаше и роговима га бодијаше у главу, превијаше се и отимаше се, тако да се томе чуђаху сви који то гледаху. Тада свети

Спиридон, схвативши у чему је ствар, и не желећи да лукавог купца изобличи пред овима, рече му тихо: Размотри, чедо, да можда није без разлога што ова животиња не жели да буде одведена твоме дому: ниси ли утајио своту коју дугујеш за њу, те се она због тога отима из твојих руку и бежи ка тору? – Купац се постиде, исповеди грех свој и мољаше за опроштај. Затим он исплати козу и поведе је, и тада она сама кротко и мирно иђаше ка дому купца, и то иђаше испред новог господара свог.

На острву Кипру беше једно село, звано Еритра. Отишавши тамо неким послом, свети Спиридон уђе у цркву и нареди једноме од тамошњих ђакона да обави кратку молитву, јер се светитељ беше заморио од дугог путовања, нарочито што то беше време жетве и силна врућина. Но ђакон стаде полагаано вршити молитву, и нарочито развлачити, охоло извијајући и певајући, и поносећи се својим гласом. Светитељ љутито погледа на њега, мада беше по природи благ, а прекоравајући га рече му: Умукни! – И тог тренутка ђакон онеме: он изгуби не само глас него и говор, и стајаше нем, као да нема језика. Све присутне спопаде страх. И глас о томе одмах се пронесе по целој селу, и сви се житељи слегеше да виде то чудо, и ужасаваху се. Ђакон пак паде к ногама светитељевим, знацима га

молећи да му раздрешу језик; а мољаху га уједно и ђаконови пријатељи и сродници. И светитељ се једва даде умолити, јер он беше суров према гордима и сујетнима; и најзад опрости ђакону, раздрешу му језик и поврати му говор. Али му при томе остави трагове казне: не поврати језику његовом потпуну јасноћу, него остави да он целог живота имађаше слаб глас, замуцкиваше и запињаше у говору, да се више не би гордио својим гласом и хвалио разговетношћу свога говора.

Једном овај божанствени муж у граду свом уђе у цркву на вечерње. Догоди се да тада у цркви не беше никога сем црквених послужитеља.

Светитељ нареди да се запале многе свеће и кандила, и сам стаде према олтару веселећи се духом. И када он у одређено време рече повишеним гласом: „Мир свима!“ – и не беше народа да би на светитељево давање мира дао уобичајени одговор, изненада се чу одозго огромно мноштво гласова који кликтаху: „и духу твоме!“ – Хор тај беше велики, диван и складан, и превазилажаше свако људско најлепше певање. Ђакон који произношаше јектенију ужасну се чувши после сваке јектенијске молбе божанствено певање одозго: „Господе помилуј!“ – То се певање чуло далеко од цркве, те многи похиташе усрдно к цркви на тако чудесно и

предивно певање; и што се више приближаваху цркви чудесно певање све више и више очараваше слух и наслађиваше срце. Но када они уђоше у цркву, не угледаше никога сем светитеља са немного црквенослужитеља, и не чујаху више то небеско певање, што их веома запањи.

У друго време када светитељ такође стајаше у цркви на вечерњем богослужењу, у кандилу нестале зејтина и оно се већ стаде гасити, пошто том приликом у цркви уопште не беше зејтина. Светитеља то ожалости, јер се бојао да ће се са гашењем кандила прекинути вечерње богослужење, те се на тај начин неће довршити уобичајено правило. Међутим Бог који твори вољу оних који га се боје, учини те у кандилу навре зејтин и стаде се преливати, као некада суд удовични у дане

Јелисејеве.^[14] Црквенослужитељи донесоше судове, подметнуше их испод кандила и напунише их тим зејтином. А тај вештаствени зејтин у кандилу беше јасан доказ преизобилне благодати Божије које свети Спиридон беше препун и која се обилно изливаше из њега на његово словесно стадо.

На острву Кипру постоји град Кирина. Једном крену у тај град неким послом из Тримитунта свети Спиридон заједно са учеником својим

Трифилијем, који у то време већ беше епископ Левкусијски, на острву Кипру. А када они пролажаху кроз гору Пентадактил, и обретоше се на месту званом Пиримна, дивном и веома богатом биљем и растињем, Трифилије се одушеви тим местом и пожелe да за своју цркву купи неко имање у том крају. О томе Трифилије дуго размишљаше у себи; но његове мисли се не утајише од прозорљивих очију великога оца који му рече: Зашто, Трифилије, непрестано мислиш о ништавним стварима, желећи имања и винограде, који у самој ствари немају никакву вредност и само изгледа да је имају, и својом привидном вредношћу заводе срца људска? Наше непропадљиво имање је на небесима,^[15] и ми имамо кућу нерукотворену^[16]. Њих ишти, њима се и зараније кроз богомислије наслађуј. Они не могу прелазити од једнога к другоме, већ ко једном постане поседник њихов, тај добија наслеђе које остаје заувек његово. Ове речи бише од велике користи за Трифилија, и потом он својим истинским еванђелским животом показа да је постао изабрани сасуд Христов, као некада апостол Павле, и удостоји се безбројних дарова од Бога. Тако свети Спиридон, будући сам веома врлинаст, упућиваше на врлину и друге. Јер његови савети и поуке биваху од помоћи онима који их

примаху, а оне који их одбациваху сустизаше рђав крај. О томе ево доказа.

Један трговац, житељ града Тримитунта, отплови у туђу земљу ради трговине, и задржа се тамо дванаест месеци. За то време жена његова учини прељубу, и затрудне. Вративши се кући трговац примети да му је жена у другом стању, и по томе познаде да је она у његовом одсуству учинила прељубу. То њега силно разјари и разгњеви и он је стаде тући; и не желећи да живи с њом, гоњаше је из своје куће. Затим оде и исприча све архијереју Божјем Спиридону и мољаше га за савет. Светитеља дубоко потресе женин грех и мужевљев горки јад, па дозвољава жену, и не питајући је је ли стварно згрешила пошто о греху њеном сведочаху сама бременитост њена и плод у њој зачет од безакоња, упита је отворено: Зашто си оскврнала постељу мужа свог и осрамотила кућу његову? – Међутим жена, изгубивши сваки стид, дрзну се отворено лагати, да ни од кога другог зачала није већ од самог мужа свог. Присутни узнеговаше на њу због те лажи још више него ли због саме прељубе, и говораху јој: Како ти то говориш да си зачала од мужа, кад твој муж дванаест месеци није био код куће? Зар може зачети плод остати у утроби дванаест месеци и више? – Но она упорно тврђаше да

зачети плод чекаше повратак оца свога из далеке земље, па да се у његовом присуству роди. Бранећи ту и друге лажи и препирући се са свима, она подиже велику вику и галаму што је клеветају и вређају. Тада свети Спиридон, желећи је побудити на покајање, рече јој кротко: Жено, ти си пала у велики грех, зато и твоје покајање мора бити велико, јер и за тебе постоји нада на спасење, пошто нема греха који превазилази милосрђе Божје. Међутим ја видим, да је прељубочинство породило у теби очајање, а очајање бестидност, и било би праведно да ти поднесеш заслужену и брзу казну. Но и поред тога, остављајући ти место и време за покајање, ми јавно унапред објављујемо теби: плод неће изаћи из утробе твоје док не кажеш истину, не прикривајући лажју оно што и слепац, како се вели, може видети.

Ове светитељеве речи убрзо се збише. Када жени дође време да роди, на њу наиђе љута болест, причињајући јој страховите болове и задржавајући јој плод у утроби. Но она, огорчена и упорна, не хте да призна свој грех; и у том греху умре страшном смрћу, не могући родити. – Дознавши за то, архијереј Божји се расплака, и кајаше се што је осуди таквим судом, и говораше: Нећу више изрицати суд над људима, када се моја изговорена реч тако брзо збива на

њима у стварности.

Жена једна, по имену Софронија, добронаравна и побожна, имађаше мужа незнабошца. И она се не једанпут обрађала светитељу Божјем Спиридону и усрдно га молила, да се постара обратити њенога мужа к светој вери. Муж њен бејаше сусед архијереја Божјег Спиридона и уважаваше га; а као суседи биваху понекад један другоме у кући. Једном код светог Спиридона беху за трпезом многи његови суседи, међу њима и тај незнабожац. И гле, наједаред свети архијереј Божји говори гласно једноме од слугу својих: Напоље пред капијом стоји гласник, послан од слуге што чува моје стадо да ми јави, да му је сва стока, док је он спавао, пропала, залутавши у горама. Иди дакле и реци томе гласнику: да је слуга мој, који га је послао, већ нашао сву стоку читаву у једној пештери, и ниједно марвинче не погибе из стада. – Слуга оде и предаде гласнику светитељеве речи. Ускоро затим, када гости још не беху устали са трпезе, дође други гласник од пастира са вешћу: да је цело стадо нађено. Чувши то, онај незнабожни сусед би неизмерно задивљен тиме што свети Спиридон види оно што се збива у даљини као да се догађа пред његовим очима. И он, помисливши да је свети Спиридон један од богова, хтеде да учини оно

што и Ликаонци некада апостолима Варнави и Павлу[17] тојест: довести јунце, донети венце и принети жртве. Но светитељ му рече: Ја нисам бог, већ само слуга Божји и човек, у свему сличан теби. А да знам оно што се догађа далеко од мојих очију, – то ми дарује Бог мој; а и ти, ако поверујеш у Њега, познаћеш како је свемогућа Његова крепкост и сила.

И Софронија, христољубива жена овог незнабошца, улучивши прилику, убеђиваше мужа многим речима, да се одрекне многобожачког безбожја и позна Јединог Истинитог Бога и поверује у Њега. И благодаћу Христовом би овај неверник обраћен у свету веру и просвећен светим крштењем. Тако се спасе муж неверник помоћу жене верујуће, као што говори свети апостол Павле (1. Кор. 7, 14). Причају такође о смирењу блаженога Спиридона, како се он, толики светитељ и чудотворац, није гнушао пасти бесловесне овце и сам се трудити око њих. Једне ноћи лопови се увукоше у тор, украдоше неколико оваца, и хтедоше изаћи из тора. Али Бог, љубећи угодника Свог и чувајући убогу имовину његову, невидљивим узама чврсто свеза лопове тако да они не могоше изићи из тора, и беху држани тако до сванућа. У свануће пак светитељ дође к овцама, и угледавши лопове силом Божјом

свезане по рукама и ногама, раздреси их молитвом, и многе им поуке изговори о томе како не треба желети туђе него се хранити трудом руку својих. Затим им даде једнога овна, говорећи: „Примите ово, да вам не би био узалудан ваш труд и бесана ноћ“, – па их отпусти с миром.

Један Тримитунтски трговац имађаше обичај узимати у зајам новац од светитеља ради својих трговачких пословања, и када се враћао с пута, он је позајмљени новац враћао и, по налогу светитеља, стављао га у ковчежић, из којег је узео. Тако он не мараше за временску имовину, да се чак ни интересовао није да ли је дужник вратио колико треба. И трговац чињаше тако много пута: сам узимаше новац из ковчежића, са благословом светитеља, и сам га при враћању опет меташе у ковчежић; и послови му цветаху. Но, једном он, понесен златољубљем, не метну донесено злато у ковчежић већ га задржа себи, а светитеља слага да је метнуо. У скором времену трговац тај осиромаша, пошто му утајено злато не само не донесе зараду него лиши успеха сву његову трговину и као огањ тајно поједе његово имање. Осиротевши, трговац опет оде к светитељу и замоли га да му позајми новац. Светитељ га посла у своју спаваоницу да тамо из ковчежића узме сам. Притом му рече: Иди и

узми, ако си сам метнуо. – Трговац оде, и не нашавши у ковчежићу новац, врати се к светитељу празних руку. Светитељ му онда рече: Али брате, мој, у ковчежић се до овога часа није увлачила друга рука сем твоје. Значи: да си тада метнуо новац, ти би га сада опет могао узети. – Трговца обузе стид, и он одмах паде к ногама светитељевим, молећи за опроштај. Светитељ му одмах опрости, али га притом поучи, да не жели туђе, нити да оскврнављује свест своју обманом и лажју. Јер неправедно стечени добитак није добитак, већ сигурни губитак.

У Александрији би једном сазван сабор епископа: патријарх Александријски сазва све подчињене му епископе и хтеде да општом молитвом пообара и уништи све незнабожачке идоле, којих тамо беше још врло много. И када се приношаху многобројне усрдне саборне и посебне молитве Богу, попадале сви идоли у граду и околини, само један знаменити идол остаде читав на свом месту. Пошто се патријарх дуго и свесрдно мољаше о разрушењу овога идола, њему се ноћу када стајаше на молитви јави неко Божанско виђење, и би му наређено да не тугује што идол не пада него да што пре пошаље на Кипар и позове епископа Тримитунтског Спиридона, јер тај идол је остављен њему, да га он молитвом сруши.

Патријарх одмах написа писмо блаженоме Спиридону, у коме га мољаше и позиваше да дође у Александрију, објаснивши му да га позива због виђења које је имао. То писмо патријарх хитно посла на Кипар. Добивши и прочитавши писмо, свети Спиридон одмах седе на лађу и отплови у Александрију. Када се лађа заустави у александријском пристаништу, званом Неапољ, и светитељ се искрца на земљу, тог тренутка идол у Александрији са својим многобројним жртвеницима паде и разби се. По томе у Александрији и познадоше да је допутовао свети Спиридон. Јер када патријарху јавише да је идол пао, патријарх рече осталим епископима: Пријатељи, Спиридон Тримитунтски приближава се. И сви се они спремише, и изађоше у сусрет светитељу, и примивши га чесно радоваху се што им дође тако велики чудотворац и светилник света. Црквени историчари Никифор[18] и Созомен[19] пишу и о томе да се свети Спиридон веома старао о строгом одржавању црквеног поретка и о неприкосновеном чувању до последње речи свега онога што је написано у свештеним књигама Светога Писма. Једном се догоди оваква ствар. На острву Кипру би сабор свих епископа са острва ради црквених послова. Међу епископима беше свети

Спиридон и већ спомињани Трифилије, човек веома учен и начитан, пошто у младости беше провео много година у Бериту[20] изучавајући Свето Писмо и остале науке, светске и свештене. Њега молише оци да изговори у цркви поуку народу. Када он говораше поуку, догоди му се да он спомену речи Христове, речене ослабљеноме: „устани и узми одар свој“ (Мк. 2, 11). Но Трифилије реч „одар“ замени речју „постеља“ и рече: „устани и узми постељу своју“. Чувши то, свети Спиридон устаде с места, не подносећи замењивање речи Христове, и рече Трифилију: „Зар си ти бољи од Онога које је рекао „одар“, те се стидиш речи коју је Он употребио? – Рекавши то, он на очиглед свих изађе из Цркве. И он поступи тако не из злобе и не што сам беше нешколован: посрамивши малко Трифилија, који се поносио својом красноречивошћу, он га научи смирености и кротости. А свети Спиридон уживаше велики углед међу епископима као најстарији по годинама, најславнији по животу, први по епископству и превелики чудотворац, па је стога сваки из уважења према његовој личности лако уважавао и његове речи.

На преподобном бејаше тако велика благодат и милост Божја, да у време жетве при највећој жеги његова света глава показа се покривена

хладном росом која силажаше одозго. То би у последњој години његова живота: заједно са жетеоцима он изађе на жетву, јер беше смирен и рађаше сам, не гордећи се висином свога чина; и када жањаше своју њиву, изненада, у време највеће жеге његова глава би орошена росом, као некада Гедеоново руно.[21] И сви који тамо беху с њим видеше то и дивљаху се. Потом се власи на глави његовој одједном изменише: једне постадоше златасте, друге – црне, треће – беле. И једини Бог зна ради чега то би и шта предсказиваше. Светитељ опипа главу руком и рече онима што беху с њим, да се приближило време разлучења душе његове од тела; и поучи их све добрим делима, а првенствено љубави к Богу и ближњему.

После неколико дана свети Спиридон у време молитве предаде своју свету и праведну душу у руке Господу своме,[22] коме је у светости и праведности служио целога живота свог. И би најсвечаније сахрањен у цркви светих Апостола у Тримитунту.[23] Тамо се и установи празновати спомен његов сваке године, и на гробу његовом бивају многобројна чудеса у славу Бога, дивнога у свецима Његовим, Оца и Сина и Светога Духа, коме и од нас нека буде слава, благодарење, част и поклоњење вавек. Амин. Корисно је по душу споменути и ова два чуда

светог Спиридона.

1) Када је свети Спиридон путовао на Свети Први Васељенски сабор, ваљало му је успут преноћити у једној гостионици. Јеретици аријанци ноћу тајно заклаше његова два коња одсекавши им главе. У свитање слуга светог Спиридона виде какву су пакост јеретици приредили светитељу, и обавести о томе светог Спиридона. А он, уздајући се у Господа, нареди слуги да одрезане главе припоји коњским труповима. Слуга поступи по наређењу: но у брзини он главу белог коња приложи к трупу вранца, а вранчеву главу к трупу белца, и тог тренутка коњи оживеше, и стадоше на своје ноге. И свети Спиридон продужи свој пут на тим коњима, и сви људи који га сретаху на путу чуђаху се вранцу са белом главом и белцу са враном главом. Тако јеретици бише посрамљени.

2) На светом Првом Васељенском сабору свети оци вођаху дуге спорове о Једноме Богу у Светој Тројици. Да би показао Јединство Свете Тројице свети Спиридон учини ово: узне циглу, стисну је, и из цигле изиђе огањ увис, вода наниже, а блато остаде у руци. И рече светитељ: Ето три стихије а једна цигла. Тако је и у Светој Тројици: три Лица а један Бог.

НАПОМЕНЕ:

[1] Кипар – велико острво у источном делу Средоземног мора, на југу од Мале Азије.

[2] Свети равноапостолни Константин Велики царовао у западној половини Римске царевине од 306. године, и целом царвином од 324-337. године. Син његов, цар Констанције царовао на Истоку од 337. године, а целом царвином од 353. до 361. године.

[3] 2. Мојс. 7, 10.

[4] Исус Нав. 3, 14-17.

[5] Мат. 9, 11.

[6] Лк. 7, 48; Јн. 5, 14; 8, 11.

[7] Свети Митрофан – патријарх Цариградски од 315. до 325. године. Свети Александар, његов прејемник, патријарховао од 325. до 340. године.

[8] Свети Атанасије Велики – архиепископ Александријски, знаменити заштитник Православља, на Првом Васељенском сабору водио спорове као ђакон. Спомен његов празнује се 18. јануара и 2. маја.

[9] Перипатетици – следбеници Аристотелове философије. У ствари: перипатетици значи шетачи; грчка реч перипатос значи: тремови на стубовима, колонаде; Перипатетичка школа – основана од Аристотела, који је имао обичај

поучавати под таквим тремовима. Ова школа основана крајем четвртога века пре Христа и трајала осам векова

[10] Трифилије, касније епископ Левкусијски; увршћен у ред светитеља. Спомен његов Црква празнује 13. јуна.

[11] Мт. 5, 39.

[12] Треба споменути да је цар Констанције био наклоњен јеретицима – аријанцима.

[13] 3. Цар. 17, 21; 4. Цар. 4, 35

[14] 4. Цар. 4, 2.

[15] Сравни: 1. Петр. 1, 4;

[16] 2. Кор. 5, 1.

[17] Д. А. 14, 11-15.

[18] Никифор Калист – црквени историчар, живео у XIV веку. Његова „Црквена историја“, у 18. књига, обухвата време до смрти Византијског цара Фоке (+ 611. године).

[19] Созомен – црквени историчар петого века; написао Историју Цркве, која обухвата време од 323. до 439. године.

[20] Берит – данашњи Бејрут – древни град Финикије на обали Средоземног мора; нарочито цветао у петом веку и славио се високом школом реторике, поезије и права. Данас – престоница државе Либана.

[21] Књига о судијама: 6, 37-38.

[22] Свети Спиридон упокојио се у Господу 348.

године.

[23]Чесне мошти светог Спиридона, нетљене и чудотворне, благодаћу Божијом имају ту особеност што је кожа на том телу мека као код живих људи. У Тримитунту свете мошти његове почивале су до половине седмога века, па су због најезде варвара пренесене у Цариград. Године 1453. маја 29. неки свештеник Георгије Калохерет пренесе свете мошти ове из Цариграда у Србију, а из Србије 1460. г. на острво Крф. И ове, увек чудотворне мошти, почивају и сада на Крфу, и дан-данас прослављајући Бога многим чудесима.

